

19.8.2021

EOAK/3212/2020

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Tapio Rätty

LIMINGAN KOULUKODIN MENETTELY

1 KANTELU

Arvostelit silloisen sijaishuoltopaikkasi Limingan koulukodin menettelyä sijaishuoltosi järjestämisessä ja sen valvonnassa.

Täydensit kirjoitustasi kanssasi käydyssä puhelinkeskustelussa.

Mielestäsi kohtelusi ei ole ollut lastensuojelulain mukaista ja koulukodin henkilökunta kohtelee sinua ja muita nuoria alistavasti ja myös provosoivalla tavalla.

Kerroit, että henkilöntarkastuksissa käytetty pyyhe ei suojaa yksityisyyttäsi.

Kerroit myös, että liikkumisvapauttasi oli rajoitettu laitoksen säännöillä ilman laissa olevia perusteita. Kerroit, että liikkumisvapauden rajoituspäätöksen loputtua liikkumistasi oli edelleen rajoitettu (8.5.2020) ilman päätöstä. Kerroit, että olit pyytänyt päätöstä uudesta tosiasiallisesta rajoittamisesta, mutta sitä ei oltu suostuttu tekemään.

Arvostelit muutoinkin Limingan käytäntöjä liikkumisessa ja rajoituksia siinä, ettei kavereitten kanssa yhdessä saa mennä esimerkiksi kaupoille tai tavata muiden osaston lapsia.

Kerroit, että Limingan koulukoti ei noudata asiakassuunnitelmassa ja sinun kanssasi sovittuja menettelyjä yhteydenpitoa toteutettaessa.

Kerroit nuoria ahdistavista kiinnipitotilanteista ja että tilanteita ei käydä nuorten kanssa läpi edes yleisellä tasolla.

Arvostelit myös koulukodin ruokailukäytänteitä. Kerroit vielä, että välipaloja ei ole mahdollista saada ruokailujen välillä ja nuorilla on nälkä.

Edelleen kerroit, että laitoksessa on koronan takia asetettu sijoitetuille lapsille yleinen lomakielto.

Kerroit myös vaikeuksista saada puhelimella yhteyttä sosiaalityöntekijään Limingan puhelinsääntöjen johdosta. Kertomasi mukaan koulukoti on rajoittanut (kieltänyt) koronan takia sosiaalityöntekijöiden vierailut laitoksessa.

Kerroit, että koronasta ja sen vaikutuksista laitoksen käytäntöihin ja lasten oikeuksiin ei ole keskusteltu lasten kanssa ja kerrottu niistä

heille. Kerroit myös eräästä tapahtumasta karkumatkan jälkeen, jonka johdosta sinulle ilmoitettiin maskin käyttöpakosta.

Kirjoituksesi ja puhelinkeskustelun johdosta pyydettiin myös selvitystä, onko Limingan koulukodissa havaittu sisäilmaongelmia, onko koulukodin tiloja asetettu mahdollisesti käyttökieltoon, ja jos on, onko näitä tiloja kuitenkin käytetty, ovatko sijoitetut lapset tuoneet esiin huolia mahdollisista sisäilmaongelmista ja miten koulukodissa on varmistettu, etteivät sijoitetut lapset altistu hengitystieinfektioille mahdollisen huonon ilmanlaadun johdosta.

Oulun hyvinvointipalveluilta ja koulukodilta pyydettiin myös selvitystä siitä, miten koronasta on informoitu sinua ja yleisemmin sijaishuollossa olevia lapsia ja heidän huoltajiaan.

Tässä yhteydessä pyydettiin selvitystä siitä, miten koronapandemian johdosta Oulun hyvinvointipalvelut on ohjeistanut Limingan koulukotia, ja minkälaisia vastauksia tai tulkintoja on koulukodista saatu.

2 SELVITYS

- - -

3 RATKAISU

3.1 Hyvä kohtelu

Olit tyytymätön kohteluusi koulukodissa. Mielestäsi laitoksen henkilökunta ei käyttäydy ja toimi asianmukaisella tavalla. Kerroit, että henkilökunta tahallaan provosoi sijoitettuja nuoria. Et kuitenkaan tarkemmin kertonut mahdollisista tapahtumista tai esimerkiksi sitä, miten provosointi ilmenee tai minkälaista epäasiallinen käyttäytyminen on ollut. Tämän takia kirjoitustasi ja siinä esittämäsi arvostelua ei voi tutkia tarkemmin.

Sijoittajakuntasi ja koulukodin antamista selvityksissä on kiistetty esittämäsi arvostelu huonosta kohtelusta. Sijoittajakuntasi antamissa selvityksessä on yleisesti viitattu niihin säännöksiin, jotka edellyttävät viranomaiselta ja sen toimeksiannosta toimivalta asiallista menettelyä. Tämän takia minun ei ole tarpeen toistaa mainittuja säännöksiä.

Koska arvostelusi oli tältä osin yksilöimätöntä, totean vain yleisesti seuraavaa.

Sijaishuollon aikana sijoitetulla nuorella on oikeus saada laadultaan hyvää hoitoa ja huolenpitoa ilman syrjintää. Hyvällä kohtelulla tarkoitetaan myös niitä tapoja, joilla sijoitettuun nuoreen suhtaudutaan eri tilanteissa ja millä tavoin hänen tuomiinsa mahdollisiin epäkohtiin suhtaudutaan ja niitä selvitetään.

Nuorella on oikeus saada sijaishuollossa sellaista valvontaa ja hyvää huolenpitoa, jossa on otettu huomioon lapsen ikä, mutta myös hänen yksilölliset olosuhteensa. Lapsen mahdollinen uskonto tai vakaumus,

kulttuuritausta ja lapsen historia sekä menneisyyden kokemukset on otettava huomioon kasvatukseen liittyvää keinoja ja valvontaa toteutettaessa. Kysymys on aina myös nuoren itsemääräämisoikeuden kunnioittamisesta ja sen edistämisestä. Lasta ei saa kohdella alistavasti, nöyryyttävästi tai muutoin epäasiallisella tavalla. Lapsella on myös sijaishuollossa oikeus saada hyvää hoitoa ja huolenpitoa, joilla toteutetaan lapsenhuoltolain mukaisia periaatteita esimerkiksi saada ymmärtämystä ja aikuisen läsnäoloa. Lapsen hyvä ja tavanomainen kasvatusta sisältää kasvatukseen liittyvien yhteiskunnassa yleisesti hyväksyttävien rajojen asettamisen lapselle sekä lapsen huolenpidon lapsen iän, kehitystason, mahdollisen uskonnollisen tai muun vakaumuksen ja kulttuurillisen taustan huomioon ottaen.

Keskeisimpänä lapsen huoltoa koskevana periaatteena on lapsen itsenäisen persoonallisuuden tunnustaminen, lapsen kehitystason mukaisesti lisääntyvä itsemääräämisoikeus, lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten huomioonottaminen sekä lapsen oikeus osallistua häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Hyvään sijaishuollon laatuun kuuluu myös se, että sijoitettu lapsi voi kokea olonsa sijoituspaikassa turvallisiksi ja jos häneen kohdistuu epäasiallista menettelyä tai hän kokee menettelyn asiattomaksi tai vääräksi, hän voi niistä vapaasti, ilman seuraamusten pelkoa kertoa hoitovastuussa oleville laitoksen työntekijöille. Lapsen tulee luottaa siihen, että hänen esittämänsä huolenaiheet ja mahdolliset epäkohdat selvitetään ja että lapsi saa vastauksen esittämiinsä kysymyksiin.

Pidän siis tärkeänä, että sijoitetulla nuorella on mahdollisuus esittää omia näkemyksiään, ja vaikka ne olisivat kriittisiä ja sijaishuoltopaikkaa arvostelevia, on niihin suhtauduttava vakavasti. Pidän myös tärkeänä, että sijoitetun nuoren kanssa keskustellaan hänen esittämästään palautteesta ja mietitään hänen kanssaan niitä erilaisia keinoja, joilla yhteisesti sopien voidaan mahdolliset epäkohdat tai muut perustellut moitteet korjata.

Totean tässä yhteydessä vielä, että lastensuojelulain mukaan lastensuojelulaitoksissa on laadittava erityinen hyvä kohtelua koskeva suunnitelma.

Hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tulee sisältää tiedot toimenpiteistä, joilla yksikössä asuvien lasten itsemääräämisoikeutta tuetaan sekä tiedot sijaishuoltopaikan tavanomaiseen kasvatukseen liittyvistä säännöistä ja käytännöistä. Sijaishuollossa olevilla lapsilla on oikeus tietää, minkälaisia sääntöjä ja käytäntöjä laitoksella on ja mihin ne perustuvat.

Suunnitelman laatimisessa tulee osallistaa sijaishuoltopaikassa olevia lapsia. Lasten näkemykset ja kokemukset on myös otettava huomioon suunnitelmaa laadittaessa.

3.2 Henkilöntarkastuksen toimittamistapa

Kerroit, että henkilöntarkastuksen toimittamistapa ei suoja sijoitettujen

nuorten yksityisyyttä.

Henkilöntarkastuksesta on säädetty lastensuojelulain 66 §:ssä. Sen mukaan, jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on vaatteissaan tai muutoin yllään päihtymistarkoitukseen käytettäviä aineita tai esineitä, hänelle saadaan asian tutkimiseksi tehdä henkilöntarkastus. Henkilöntarkastuksen tekemisestä päättää laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Tarkastuksen toteuttaa joko johtaja, edellä mainittu henkilö tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Tarkastuksen aikana on oltava läsnä kaksi lapsen kanssa samaa sukupuolta olevaa henkilöä paitsi silloin, jos terveydenhuollon ammattihenkilö tekee tarkastuksen. Tarkastuksen suorittava ja siinä läsnä oleva henkilö saavat kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.

Henkilöntarkastuksesta ei tehdä kirjallista päätöstä. Tarkastuksesta ei voi valittaa, mutta siitä voi kannella. Henkilöntarkastuksen perusteet, toteuttamistapa, sen käytännössä toteuttaneen ja siinä läsnä olleen henkilön nimi sekä lain tarkoittama perusteltu syy on kirjattava lasta koskeviin asiakirjoihin. Lisäksi on arvioitava mahdollinen vaikutus hoito- ja kasvatussuunnitelmaan.

Koska henkilöntarkastuksesta ei tehdä valituskelpoista päätöstä, on laitoksella korostettu velvollisuus kirjata huolellisesti ja todenmukaisesti henkilöntarkastamiseen liittyvät seikat lapsen asiakasasiakirjoihin.

Henkilöntarkastus on aina tehtävä lapsen fyysistä koskemattomuutta, sukupuoli-identiteettiä, ihmisarvoa ja yksityisyyttä kunnioittaen. Erityisesti tulee huomioida lapsen ikä, kehitystaso sekä kulttuuri- ja mahdollinen uskonnollinen tai muu mahdollinen lapsen vakaumuksellinen tausta.

Henkilöntarkastusta koskeva säännös ei oikeuta lapsen riisuttamiseen alasti. Lasta ei voi pakottaa voimakeinoin alistumaan henkilöntarkastukseen, eikä sen mahdollistamiseksi voi koskaan käyttää lapsen kiinnipitoa tai muita rajoituksia.

Tarkastusta tehtäessä on kiinnitettävä huomiota myös siihen, missä tarkastus tehdään. Mikäli tarkastuksessa joudutaan tutkimaan lapsen vaatteet, on tarkastus suoritettava mahdollisimman hienovaraisesti. Lapsen tulee saada itse riisuutua esimerkiksi ison pyyhkeen tai kylpytakin alla tai vaihtoehtoisesti voidaan käyttää kehoa suojaavia riittävän isoja sermejä tai kokonaan erillistä huonetta.

Koulukodin johtajan selvityksen mukaan sinulle on tehty henkilöntarkastus 8.4.2020. Selvityksen mukaan sinua ei ole riisutettu alasti missään vaiheessa, vaan sinulla on ollut iso pyyhke kehoasi suojana. Selvityksen mukaan nuori voi itse valita, haluaako käytössä olevan sermin vai pyyhkeen suojakseen.

Henkilöntarkastusta koskevasta päätöksestä ilmenevät perusteet

henkilöntarkastuksen tekemiseksi sekä rajoitustoimeenpiteen toimeenpano. Asiassa tehtyjen merkintöjen mukaan tarkastus on tehty intimiteettiäsi suojaten. Muuta selvitystä ei ole enää saatavissa. Tämän takia minulla ei ole syytä tutkia asiaa tältä osin enempää.

3.3 Liikkuminen koulukodissa

Arvostelit yleisesti Limingan koulukodin sääntöjä, jotka mielestäsi rajoittavat nuorten laitosalueella ja laitoksen ulkopuolella liikkumista. Arvostelit myös sinulle tehtyä liikkumisvapauden rajoituspäätöstä.

Koulukodin antaman selvityksen mukaan ”Limingan koulutuskeskuksen nuoret ovat vaativan hoidon asiakkaita, joilla on vahvaa käytös-, mielenterveys- ja päihdehäiriötä. Nuorten kasvun, kehityksen ja turvallisuuden kuin myös ohjaajien turvallisuuden takaamiseksi osastot ulkoilevat eri aikaan ja Limingan koulutuskeskuksessa olevien nuorten yhteiset liikkumisia pyritään välttämään. Näin yhteisistä kokoontumisista ei koidu kuin harmia, jolloin nuoret voivat joutua hyväksikäytetyiksi monella eri tapaa.”

Sijoittajakunnan selvityksessä on todettu mm. että ”sijaishuollossa olevalla lapsella [on] perusoikeus liikkua vapaasti, osallistua harrastuksiin, solmia kaverisuhteita ja tavata hänelle tärkeitä läheisiä ja kavereita sijaishuoltoapaikan ulkopuolella.”

En ole tässä yhteydessä ryhtynyt arvioimaan laitoksen kasvatuskäytänteitä. Pidän kuitenkin tärkeänä, että lapsella on myös laitoksessa mahdollisuus solmia ja ylläpitää hänelle tärkeitä sosiaalisia kontakteja, samalla tavoin kuin kotiloissa. Totean, että sijaishuoltoapaikka ei voi perusteettomasti säännöillään rajata sijoitettujen lasten välisten sosiaalisten suhteitten ylläpitoa, jollei siihen ole syynä yksilöllisen sijaishuollon järjestämiseen liittyviä perusteita.

Laitoksen antaman selvityksen mukaan liikkumisesi laitoksen ulkopuolella on ollut mahdollista, silloin kun sinulla ei ole ollut voimassa liikkumisvapauden rajoituspäätöstä. Selvityksen mukaan tällöin olet saanut liikkua laitoksen ulkopuolella itsenäisesti.

Totean, että liikkumisvapauden rajoittamisena ei voida pitää sellaista menettelyä, jossa samalla tavoin kuin kotiloissa nuorelle asetetaan laitokseen tuloajat tai nuorelta kysytään, mihin hän on menossa ja kenen kanssa. Tällaiset säännöt ovat osa normaalia ja hyväksyttävää kasvatusta. Painotan kuitenkin, että sääntöjä tehtäessä on niistä keskusteltava sijoitettujen lasten ja nuorten kanssa siten kuin lastensuojelulain 61 b:ssä säädetään hyvää kohtelua koskevasta suunnitelmasta. Korostan myös, ettei sääntöjä voi laatia joustamattomiksi, vaan niissä on myös otettava tarvittavissa määrin huomioon nuorten yksilölliset tarpeet ja lapsenhuoltolain mukaisesti yksilöllinen kasvu aikuisuuteen.

Lastensuojelulain 69 §:n edellytysten täytyessä laitokseen sijoitetun lapsen liikkumista on mahdollisuus rajoittaa. Liikkumisvapauden rajoittaminen tarkoittaa puuttumista lapsen perusoikeuksiin.

Liikkumisvapautta koskevasta rajoituksesta on kysymys silloin, kun yleisesti hyväksyttävään tavanomaiseen kasvatukseen liittyvien rajojen ohella tai niiden asemasta lasta estetään poistumasta laitoksesta.

Säännöksen mukaan lapselle saadaan, jos se on hänen huoltonsa kannalta välttämätöntä ja jos se on lapsen edun mukaista, asettaa määrääjäksi kielto poistua laitoksen alueelta, laitoksesta tai tietyn asuinyksikön tiloista. Liikkumisvapautta koskevan rajoituksen on oltava välttämätön, lapsen edun mukainen ja sen tarkoituksena on suojata lasta sellaiselta lapsen omalta käytökseltä, joka vahingoittaa vakavasti hänen hoitoaan ja huoltoaan. Perusteena voi olla mm. se, että lapsi on vakavasti vaarantanut terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, toiminut rikollisesti tai lapsi laitoksessa alkaa toimia edellä kuvatulla tavalla tai jos rajoitus on muutoin tarpeen lapsen suojelemiseksi vakavasti itseään vaarantavalta käytökseltä.

Liikkumisvapauden rajoittaminen edellyttää aina yksilöllistä päätöksentekoa ja kirjausten tekemistä. Laitoksessa tehty päätös voi olla voimassa korkeintaan 7 vrk. Rajoitusta voi jatkaa vain sosiaalityöntekijä siten, että rajoitus kestää yhteensä enintään 30 vrk.

Liikkumisvapauden rajoittamista koskevasta päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen.

Päätöksestä on käytävä ilmi tarkkarajaisesti liikkumisvapauden rajoituksen määrittelemä kehikko, eli mm. mitä liikkumista rajoitus koskee ja mitä se ei koske, onko liikkuminen rajattu toteutettavaksi vain aikuisen seurassa ja rajoituksen alku ja loppu.

Lapsen koulunkäynti, harrastustoiminta, retkelle osallistuminen ja muu vastaava toiminta tulee mahdollisuuksien mukaan pyrkiä turvamaan myös rajoituksen aikana. Mikäli poikkeustapauksessa lapsi ei voi käydä koulua rajoittamisen aikana, tulee hänen oikeutensa saada perusopetusta turvata muulla tavoin. Nämä seikat on kirjattava myös päätökseen.

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on seurattava ja valvottava rajoituksen käyttöä.

Minulle toimitetuista liikkumisvapauden rajoituspäätöksistä ilmenee perusteet rajoituksille. Sen selvityksen mukaan, minkä olen saanut kantelusi johdosta, ovat edellytykset rajoituksille sinänsä olleet käsillä tapahtumahetkellä. Kun päätöksistä on ollut mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuteen ja valituksen ohella asiassa on ollut mahdollisuus pyytää täytäntöönpanon kieltoa, eivät minulle toimitetut päätökset tältä osin anna aihetta enempään.

Totean kuitenkin seuraavan.

Saamani selvityksen perusteella sinulle tehtiin kolme peräkkäistä liikkumisvapauden rajoittamispäätöstä. Ensimmäinen tehtiin 8.4.2020 koulukodissa. Päätöstä jatkettiin sijoittajakunnan viranhaltijan päätöksellä 14.4.2020 siten, että tämän rajoituksen voimassaolo päättyi 7.5.2020. Tämän jälkeen koulukodissa tehtiin kolmas

liikkumisvapauden rajoituspäätös 7 vuorokaudeksi 8.5.2020 alkaen. Olet pitänyt itse viimeistä päätöstä lainvastaisena.

Totean aluksi, että liikkumisvapauden rajoituspäätöksiä ei voi keinotekoisesti samoilla perusteilla ketjuttaa (päätösten voimassaoloa jatkaa yli laissa säädetyn enimmäismääräajan) esimerkiksi siten, että päätösten voimassaolon väliin jää yksi päivä. Tässä tapauksessa viimeksi tehdyn rajoituspäätöksen perusteet ovat olleet kuitenkin ainakin osittain uusia ja laitoksessa toimivaltainen työntekijä on tämän perusteella tehnyt uuden kolmannen päätöksen. Päätöksen perustelujen mukaan kyse ei ole ollut siten aikaisempien päätösten jatkamisesta. Tämän ja erityisesti sen takia, että päätöksistä on ollut mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuteen, en ryhdy tutkimaan asiaa enemmälti.

Pidän kuitenkin tarpeellisena tässä yhteydessä todeta yleisesti seuraavaa. Liikkumisvapauden rajoitusten kokonaiskesto oli käytännössä lähes 40 päivää. Samanaikaisesti oli voimassa myös yhteydenpidon rajoittamista koskevat päätökset puhelimen ja kotilomien osalta osin samaan aikaan kohdistuen. Tällaisessa tilanteessa on päätöksentekijän kiinnitettävä huomiota päätösten kasautuviin ja kumuloituviin vaikutuksiin. Päätöksillä ei saa aiheuttaa haittaa lapselle. Päätöksentekijän on arvioitava tehtyjen rajoitustoimenpiteiden yhteisvaikutusta ja niiden vaikutusta yksilöllisen sijaishuollon järjestämisessä. Tämä saattaa merkitä päätösten sisällöllistä ja käytettävissä olevien rajoitustoimenpiteiden intensiteetin arviointia, joka on otettava huomioon välttämättömissä määrin myös päätösten toimeenpanossa.

Totean vielä seuraavaa.

Siltä osin kuin sijoittajakunnan lausunnossa on viitattu määräaikojen laskemisesta oikeuskirjallisuudessa esitettyyn, totean että sosiaali- ja terveysministeriö on antamassa, muuttuneen aikataulunsa mukaisesti, hallituksen esitystä lastensuojelulain muuttamiseksi eduskunnan kevätistuntokaudella 2022. Esitys pohjautuu ns. vaativan sijaishuollon työryhmän loppuraporttiin. Hallituksen esityksessä tultaneen saamani tiedon mukaan käsittelemään myös tätä tulkintatilannetta. Tämän takia minulla ei ole tarvetta arvioida asiaa enemmälti.

Sijoittajakunnan liikkumisvapauden rajoituspäätöksestä ilmenee, että kaikki asianosaiset on jätetty kuulematta hallintolain 34 §:n 2 momentin mukaisesti. Sinänsä päätös on tehty asianmukaisesti. Riittävää kuitenkin ei ole, että päätöksessä viitataan hallintolain kyseiseen momenttiin ja sen asianomaiseen kohtaan ja vain todetaan, että päätös on tehtävä kiireellisesti. Totean, että päätöksessä on perusteltava kuulematta jättäminen eli se, miksi kuuleminen saattaa vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen tai miksi kuulemisen johdosta asian viivästyminen saattaa säännöksen tarkoittamin tavoin aiheuttaa huomattavaa haittaa esimerkiksi lapsen tai muun henkilön terveydelle.

Huomioni kiinnittyi vielä koulukodissa ja sijoittajakunnissa tehtyjen päätösten valitusosoituksiin. Hallintolain 47 §:n mukaan (voimaan muutettuna 1.1.2020) valitusosoituksessa on selostettava säännökset valituskirjelmän sisällöstä, liitteistä ja valituksen perille toimittamisesta sekä valituksen käsittelystä perittävistä maksuista.

Valitusosoituksissa ei ollut mainintaa maksuista (oikeammin maksuttomuudesta). Koulukodin liikkumisvapauden 8.5.2020 rajoituspäätökseen liitettyssä valitusosoituksessa on kuitenkin todettu, että ”hallinto-oikeuden perimistä oikeudenkäyntimaksuista säädetään tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015).”

Tuomioistuinmaksulain 5 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan tämän lain mukaista maksua ei peritä lastensuojelulain (417/2007) mukaisissa asioissa, lukuun ottamatta mainitun lain 16 c §:ssä tarkoitettuja, kuntien keskinäisiä korvauksia koskevia asioita.

Viittaus tuomioistuinmaksulakiin valitusosoituksessa on sinänsä asianmukainen, mutta saattaa antaa virheellisen kuvan valituksen maksullisuudesta ja on joka tapauksessa omiaan aiheuttamaan epäselvyyksiä siitä, tullaanko valittajalta perimään joku oikeudenkäyntimaksu. Maininta yksilöimättömyydessään saattaa tosiasiallisesti estää myös valituksen tekemisen, erityisesti silloin kun asianosaisena on alaikäinen lapsi.

Viittaan tässä yhteydessä myös sijoittajakunnan ja sijaishuoltopaikan lastensuojelulain 32 a §:stä ilmeneviin velvollisuuksiin antaa lapselle ja hänen huoltajalleen tieto käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista. Tähän selvittämismenettelyyn kuuluu myös muutoksenhakukeinojen käyttämisen vapaamuotoisuudesta ja maksuttomuudesta kertominen. Lastensuojelulain 32 a § on tullut voimaan 1.1.2020. Säännöksen tavoitteena on ollut osaltaan vahvistaa sekä lapsen että hänen huoltajansa oikeusturvaa. Säännös on osa lastensuojelulain yleisiä menettelysääntöjä ja tulee näin ollen sovellettaviksi kaikkien lastensuojelussa tehtyjen muutoksenhakukelpoisten päätösten osalta.

Valitusosoituksia tulisi pikaisesti tarvittaessa täydentää hallintolain mukaisesti siten, että niistä ilmenee myös tuomioistuinmaksulain mukainen valituksen maksuttomuus.

3.4 Oikeus yhteydenpitoon

Arvostelit laitoksen käytäntöjä yhteydenpitosi toteuttamisessa. Kantelun mukaan Limingan koulukoti ei noudata asiakassuunnitelmassa ja yhdessä sovittuja menettelyjä.

Minulle toimitetuissa selvityksissä on kerrottu, miten yhteydenpito-oikeuttasi on koulukodissa toteutettu ja miten olet sitä käyttänyt. Sijoittajakunnan selvityksissä on todettu, että yhteydenpitoasi on toteutettu asiakassuunnitelman mukaisella tavalla.

Koulukodin selvityksen mukaan myös korona-aikana nuorten läheiset ovat voineet vierailla laitoksessa. Koulukoti on omassa selvityksessään lisäksi todennut, ettei koulukodissa ole asetettu

kertomaasi yleistä lomakieltoa. Selvityksen mukaan kotiharjoittelut ovat koronan aikanakin jatkuneet ihan normaalisti, jos niitä on ollut. Selvityksen mukaan laitokseen sijoitettujen lasten asiat arvioidaan yksilöllisesti ja mikäli kotiharjoitteluun ei ole mahdollista jostain syystä päästä, tehdään asiasta yhteydenpitoa koskeva rajoituspäätös.

Saamani selvityksen perusteella ja pelkästään sen johdosta, mitä olet kantelussasi kertonut, minulla ei ole syytä tutkia asiaa enemmälti.

Korostan kuitenkin tässä yhteydessä, että lapsen sijoittaneella kunnalla on huostaanoton aikana velvollisuus edistää lapsen yhteydenpitoa läheisiinsä. Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on päävastuu yhteydenpidon järjestämisen suunnittelusta sekä viime kädessä sen toteuttamisesta. Yhteydenpitoa on suunniteltava yhdessä lapsen, huoltajan, vanhemman sekä myös sijaishuoltopaikan kanssa. Viime kädessä asiasta kuitenkin päättää sijoitetun lapsen sosiaalityöntekijä.

Totean, että lastensuojelulain 54 §:ssä on säädetty erikseen yhteydenpito-oikeudesta ja sen edistämismuodollisuudesta. Pykälän mukaan sijaishuollossa lapselle on turvattava hänen kehityksensä kannalta tärkeät, jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsella on oikeus tavata vanhempiaan, sisarusiaan ja muita hänelle läheisiä henkilöitä vastaanottamalla vieraita tai vierailemalla sijaishuoltopaikan ulkopuolella sekä pitää heihin muuten yhteyttä käyttämällä puhelinta tai lähettämällä ja vastaanottamalla kirjeitä tai niihin rinnastettavia muita luottamuksellisia viestejä taikka muita lähetyksiä.

Totean vielä, että myös poikkeuksellisissa tilanteissa, kuten nyt koronan aikana, on viranomaisen ja sen toimeksiannosta toimivan turvattava sijoitetulle lapselle kuuluvat oikeudet viime kädessä sellaisin toimintamuodoin, jotka ovat kulloisessakin tilanteessa mahdollista toteuttaa turvallisella ja lapsen oman ja muiden sijoitettujen lasten edun sekä heidän ja myös henkilökunnan turvallisuuden huomioivalla tavalla.

Saamastani selvityksestä ilmenee, että sinulle on tehty kaksi yhteydenpidon rajoituspäätöstä. Näistä päätöksistä sinulla on ollut mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuteen. Tämän takia en ole rajoitusten perusteita lähtenyt erikseen selvittämään.

Sen sijaan, kuten sijoittajakunnan selvityksestä ilmenee, on päätöksissä kuulemisvirheitä. Päätöksistä ei sinua tai muita asianosaisia ole kuultu siten kuin hallintolaki edellyttää.

Totean, että ennen päätöksen tekemistä kaikkia päätökseen asianosaisia on kuultava ja lapsen mielipide on lähtökohtaisesti aina selvitettävä. Kuuleminen ei ole pelkkä muodollisuus, vaan sen tehtävänä on, että asianosainen saa tietoja ratkaisuehdotuksesta ja voi esittää oman käsityksensä ehdotuksen oikeellisuudesta tai esimerkiksi siitä, miten päätös tulisi toimeenpanna. Päätöksentekijällä on tämän jälkeen mahdollisuus arvioida, vaikuttavatko kuulemisessa asianosaisilta saadut tiedot lopulliseen päätökseen. Asianosaisten hallintolain mukaisella kuulemisella on siis erityistä merkitystä heidän

oikeuksiensa toteutumisen sekä tehtävän päätöksen sisällöllisen oikeellisuuden kannalta.

Totean vielä, että asianosaisten kuulemisessa esittämä ja lapsen mielipiteen sisältö on kuvattava lasta koskevassa rajoituspäätöksessä.

Kuten olen edellä todennut, asianosaisten kuulemisesta ja perusteista, jotka oikeuttavat kuulematta jättämiseen on säädetty hallintolain 34 §:ssä. Nämä syyt ja perusteet kuulematta jättämiselle on ilmentävä päätöksestä.

Lapsen mielipide on aina selvitettävä. Mikäli lapsen mielipidettä ei ole voitu selvittää, tulee syy tähän ilmetä tehdyssä päätöksessä.

Totean päätösten tiedoksiantotavoista vielä seuraavaa. Päätöksen tiedoksiannosta ja tiedoksiantotavoista on säädetty hallintolain 54–63 §:ssä. Viranomaisen on hallintolain 54 §:n 1 momentin mukaan viipymättä annettava tekemänsä päätös tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla. Hallintolain 60 §:ssä on säädetty todisteellisesta tiedoksiannosta. Tiedoksianto on toimitettava todisteellisesti, jos se koskee velvoittavaa päätöstä, jonka tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika.

Sijoittajakunta on selvityksessään kertonut, että Oulun kaupungin lastensuojelun erityisasiantuntija on kertonut koulukodin johtajalle rajoituspäätösten tekoon liittyvästä huoltajan kuulemiseen ja mielipiteen selvittämiseen sekä päätösten tiedoksiantoon liittyvistä epäkohdista.

Totean tässä yhteydessä, että apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin on omana aloitteena ottanut selvitettäväksi, miten Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen, jolle kuuluu koulukotien ja vankilan perheosastojen lastensuojelulain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, johto ja valvonta, on järjestänyt valtion koulukotien tarvitseman oikeudellisen neuvonnan ja tuen antamisen.

Tässä yhteydessä on pyydetty myös selvitystä, miten THL on järjestänyt valtion koulukotien henkilökunnalle koulutusta lastensuojelulain soveltamisesta ja rajoitustoimenpiteiden käytöstä sekä selvitystä myös siitä, miten uusia koulukotien työntekijöitä perehdytetään mainituissa asioissa, onko henkilökunnan ohjaus ja koulutus jatkuvaa sekä miten ohjauksen ja koulutuksen vaikuttavuutta seurataan.

Edellä sanotun lisäksi kirjoitus ei anna minulle syytä enempiin toimenpiteisiin.

3.5 Kiinnipito ja jälkiselvittely

Kerroit koulukodissa tapahtuneista kiinnipidoista ja kerroit, ettei tapahtumia käydä läpi nuorten kanssa.

Koulukodin antaman selvityksen mukaan kiinnipitotapahtumat käydään myös osaston nuorien kanssa läpi.

Totean, että kiinnipitotilanteet voivat olla traumaattisia kiinnipidetylle, muille tapahtumia seuranneille nuorille ja myös henkilökunnalle. Tämän takia on välttämätöntä, että tapahtumat voidaan käydä läpi kiinnipidetyin nuoren kanssa, mutta myös tarvittavissa määrin yksikön muiden läsnäolleet nuorten kanssa.

Totean tässä yhteydessä vielä yleisesti lastensuojelulain 74 a §:ssä säädetystä velvollisuudesta rajoitustoimenpiteiden jälkiselvittelyyn.

Pykälän mukaan, jos lapseen on kohdistettu rajoituksia, sijaishuoltopaikassa on arvioitava niiden käyttöä yhdessä lapsen kanssa heti, kun hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

Arvioinnissa on käytävä lapsen kanssa läpi rajoitukseen johtanut tilannetta, rajoituksen yleisten edellytysten täyttymistä ja perusteita lapsen asiakassuunnitelman mukaisesti, rajoituksen toteuttamistapaa ja vaikuttavuutta sekä toimenpiteeseen osallistuneen henkilöstön toimintaa tilanteessa.

Jälkiselvittelyssä on arvioitava rajoitukseen johtanut tilannetta, rajoitustoimenpiteen tarvetta ja perusteita sekä sen toteuttamistapaa. Olennaista on, että toimenpiteeseen osallistunut ja sen toteuttanut henkilö käy tilannetta lapsen kanssa läpi. Jälkiselvittelyyn voidaan katsoa kuuluvan myös se, että henkilöstö arvioi mahdollisesti yhdessä johtajan kanssa omaa toimintaansa rajoitustoimenpiteeseen johtaneessa tilanteessa. Erityisesti on arvioitava rajoitustoimenpiteen toteuttaneiden henkilöiden menettelyä.

Jälkiselvittelyn yhtenä tavoitteena on arvioida yhdessä lapsen kanssa sitä, miten rajoitustoimenpiteiden käyttöä voitaisiin jatkossa välttää.

Lapselle on viimeistään jälkiselvittelyn yhteydessä selvitettävä hänen mahdollisuutensa muutoksenhakuun ja se, miten lapsi voi halutessaan kannella rajoitustoimenpiteen toteuttamisesta.

Jälkiselvittelyn sisältö, miten ja milloin selvittely on tehty, kuka siihen on osallistunut, mitä asioita siinä on käsitelty, miten lapsi on siihen suhtautunut (lapsen mielipide) ja onko jälkiselvittelyssä yhteisesti sovittu jotain, on kirjattava lapsen asiakasasiakirjoihin.

Sijaishuoltopaikan on toimitettava tiedot lapseen kohdistetuista rajoitustoimenpiteistä sekä selvitys rajoitusten lapsikohtaisesta arvioinnista lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle viipymättä.

3.6 Sijaishuollon laatu ja ruokailu

Arvostelit myös koulukodin ruokailukäytänteitä ja kerroit, ettei välipalaa ole ruokailujen välillä mahdollista saada. Mielestäsi on outoa, että välipalan asemasta nuoret voivat syödä nälkäänsä ostamiaan herkkuja.

Saamassani selvityksessä on tältä osin vain todettu, että Limingan koulukodissa pyritään tukemaan lapsia terveellisiin ruokailutottumuksiin. Lisäksi lapset osallistuvat ruokalistan suunnitteluun ja ruoan valmistukseen. Selvitysten mukaan ruokaa on saatavilla ruoka-aikoina ja välipala-aikoina. Lisäksi erityisruokavaliot on yksikössä huomioitu. Selvitysten mukaan nuori saa itse päättää, syökö hän vai ei ja mitä hän syö.

Minulla ei ole mahdollisuutta selvittää tätä asiaa enempää.

Totean että sijaishuollon hyvään laatuun kuuluu ensinnäkin se, että lapsilla on mahdollisuus sellaiseen terveelliseen ja ravitsevaan ravintoon, joka vastaa myös heidän mieltymyksiään. Pidän tärkeänä, että lapselle tarjottava ravinto on lasten saatavissa. Kasvavat nuoret tarvitsevat riittävästi ja riittävän usein mahdollisuuden monipuoliseen ja terveelliseen ravintoon. Erityisen huolestuttavaa on, jos terveellistä välipalaa ei ole saatavissa ja makeisten ja muiden epäterveellisten välipalojen kulutus tästä syystä lisääntyy. Tämänkin takia pidän tärkeänä, että lasten yksilöllinen tarve ja myös valinnat ravitsevaan ruokaan otetaan riittävällä tavalla huomioon laitoksen päivittäisessä arjessa.

Totean yleisesti, että missään tilanteessa ruokailumahdollisuuksilla ei saa lasta painostaa tai ruualla "kiristää" lasta. Ruuan käyttämistä tällaisena kasvatukseen ei ole hyväksyttävää. Ruokailutilanteiden on oltava luonnollisia ja kuten edellä olen todennut lapselle saavutettavia.

Totean tässä yhteydessä yleisesti vielä seuraavaa. Lapsella voi olla myös erilaisia tarpeita eri syistä ruuan suhteen. Sijaishuoltopaikan on huolehdittava siitä, että tarjottava ruoka vastaa lasten yksilölliseen tarpeeseen ja huomioi esimerkiksi terveydelliset perusteet ja muut hyväksyttävät lapsen esittämät perusteet ruokavaliolle.

Esimerkiksi lapsen ruokavaliota tai lapsen valitsema elämäntapa, johon voi liittyä oleellisesti se, mitä lapsi syö, voi perustua nuoren eettisiin, ekologisiin tai terveydellisiin henkilökohtaisiin ja punnittuihin valintoihin ja myös nuoren eettiseen tai uskonnolliseen vakaumukseen.

3.7 Oikeus omaan sosiaalityöntekijään ja laitoksen puhelinkäytännöt

Kerroit, ettet saa yhteyttä sosiaalityöntekijäsi Limingan puhelinsääntöjen johdosta. Kerroit myös, että koulukoti oli rajoittanut (kieltänyt) koronan takia sosiaalityöntekijöiden vierailut laitoksessa.

Minulle toimitetun selvityksen mukaan olet saanut yhteyden sosiaalityöntekijäsi ja myös sinun oma sosiaalityöntekijäsi on ollut sinuun yhteydessä.

Edelleen saadun selvityksen mukaan koulukodissa oppitunneilla oman puhelimen käyttö ei ole ollut mahdollista muuhun kuin opetustarkoituksiin. Selvityksen mukaan tarvittaessa kiireellisissä tai muissa pakottavissa tilanteissa puhelut ovat tällöinkin olleet mahdollisia.

Laitoksen mukaan puhelimen käyttö ei ole sallittua laitoksen yleisissä tiloissa. Selvityksessä on tältä osin todettu, että ”turvallisuus- ja yksityisyysyysytä puhelinta ei saa käyttää yhteisissä tiloissa vaan omassa huoneessa.”

Totean tässä yhteydessä, että koulutyön aikana koulussa puhelimen käytöstä tai sen rajoittamisesta voidaan päättää siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Sen harkinta, miten puhelinta voidaan koulussa käyttää, kuuluu siis koululle ja opettajalle. Totean myös, että laitoksen säännöillä ei saa rajata lapsen oikeutta käyttää puhelinta tai pitää sitä hallussaan enempää kuin se on lapsen oman tai muiden sijoitettujen lasten sijaishuollon järjestämisen kannalta välttämätöntä.

Koulukodin antaman selvityksen mukaan sosiaalityöntekijöiden ja läheisten vierailut on koronan vuoksi suositeltu pitämään etäyhteyksien välityksellä. Vierailut on voitu järjestää selvityksen mukaan laitoksen ulkoalueilla.

Sijoittajakunnan selvityksen mukaan sosiaalityöntekijän tapaamiset ja yhteydenpito on toteutunut korona-aikaan yleisten suositusten mukaisesti. Selvityksen mukaan erään koulukodissa tapaamisen aikana laitoksen johtaja oli tullut kertomaan, että sisätiloissa ei saisi olla vierailijoita yksikön korona-ajan sääntöjen mukaan.

Selvityksessä on todettu, että korona-aikaan tai muulloinkin epidemia-aikoina tulee sosiaalityöntekijän arvioida, onko lapsen tapaaminen välttämätöntä laitoksessa tai voidaanko tapaaminen järjestää muulla tavoin turvallisesti esim. käyttämällä sähköisiä tietoturvallisia välineitä.

Totean saamani selvityksen perusteella tältä osin seuraavaa.

Vuonna 2020 keväällä koronaviruksen leviämisestä ja rajoitustoimien vaikuttavuudesta Suomessa oli vielä vähän tietoa. Sitten tautitilanteen muuttuessa myös viranomaisten ohjeita on päivitetty useita kertoja vastamaan paremmin valitsevaa tilannetta. Varsinkin koronapandemian puhjettua oli yleinen tieto koronan vaikutuksista ja suojautumistarpeista sekä annetut ohjeet puutteellisia ja osin ristiriitaisia. Tuolloin sosiaali- ja terveysministeriön ohjeet olivat varsin ehdottomia.

Koronapandemian aikana on ollut välttämätöntä, että viranomaisen ja sen toimeksiannosta toimiva järjestää toimintansa siten, että se on mahdollisimman turvallista sijoitetuille lapsille ja työntekijöille.

Viranomaisen tai laitoksen toimet eivät kuitenkaan saa estää tai kaventaa sijoitetulle lapselle kuuluvien oikeuksien toteutumista ilman laissa siihen olevaa valtuutusta. Laitoksen toimet eivät saa myöskään estää viranomaiselle kuuluvien lakisääteisten tehtävien hoitamista.

Sijoittajakunnalle kuuluu sijaishuollon valvonta. Tätä tehtävää toteuttaa käytännössä lapselle määrätty sosiaalityöntekijä. Tässäkin tarkoituksessa (valvonnan mahdollistamiseksi) lastensuojelulaissa on säädetty lapselle nimenomainen oikeus tavata omaa sosiaalityöntekijäänsä kahden kesken.

Säännös on myös lapsen osallisuutta tukeva. Sijaishuollossa olevalle lapselle nimetty oma vastuusosiaalityöntekijä (lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä) valvoo lapsen etua ja tässä tarkoituksessa hänen on tavattava lasta tai muutoin pidettävä häneen yhteyttä riittävän usein. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on pyrkiä osallistamaan lasta hänen omissa asioissaan. Tähän kuuluu olennaisena osana se, että lapsi sijoituspaikassaan kokee tulevansa kuulluksi ja kuunnelluksi. Osallisuus merkitsee myös sitä, että lapsen tulee voida osallistua oman sijaishuoltonsa suunnitteluun ja sen toteuttamiseen.

Koska sosiaalityöntekijän rooli sijaishuollossa olevan lapsen arjessa on merkittävä, pidän tärkeänä, että sosiaalityöntekijällä on jatkuva ja luonteva keskusteluyhteys sijoitettuun lapseen. Sosiaalityöntekijän onkin arvioitava niitä erilaisia mahdollisia tapoja, millä tavoin yhteydenpito lapseen on parhaiten ja turvallisesti toteutettavissa erityisesti tällaisissa poikkeuksellisissa oloissa.

3.8 Korona koulukodin arjessa ja maskin käyttöpakko

Kerroit, että koronasta ja sen vaikutuksista laitoksen käytäntöihin ja lasten oikeuksiin ei ole keskusteltu nuorten kanssa.

Kerroit myös maskin käyttöpakosta.

Koulukodin antaman selvityksen mukaan koronaan liittyvät ohjeet on käyty laitoksessa olevien lasten kanssa läpi. Selvityksen mukaan myös sinun kanssasi on käyty keskustelua koronan aiheuttamista rajoituksista useita kertoja. Koronan aiheuttamista toimenpiteistä on tiedotettu useamman kerran viikossa. Koronakaranteeniin ja kasvomaskiohjeistuksiin on kysytty neuvoja myös Oulun yliopistollisesta sairaalasta sekä Limingan terveystieteiden keskuksen johtavalta infektiolehtäjästä.

Maskin käytöstä on myös keskusteltu kanssasi karkumatkan jälkeen. Selvityksen mukaan olet suostunut maskin käyttöön yleisissä tiloissa. Maskin käytöstä on sittemmin koulukodissa uusien ohjeiden myötä luovuttu.

Totean, että sijoitetuilla lapsilla ja nuorilla on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sijaishuollossa. Vaikka maskipakkoa ei Suomessa pandemian johdosta olekaan ollut, on laitoksen huolehdittava siitä, että sijoitetuilla lapsilla ja myös työntekijöillä on mahdollisuudet käyttää sellaisia suojavälineitä, joiden käyttö on henkilön yksilölliset tarpeet huomioiden mahdollista. Maskien käytöllä huolehditaan omasta ja muiden turvallisuudesta.

Saamani selvityksen perusteella minulla ei ole aihetta tutkia tätä asiaa enää enempää.

3.9 Koulukodin sisäilmaongelmat

Kerroit laitoksen huonosta sisäilmasta.

Koulukodin antaman selvityksen mukaan Limingan koulutuskeskuksen tiloista vastaa valtion kiinteistöistä vastaava Senaatti-kiinteistöt. Senaatti-kiinteistöt on teettänyt vuonna 2019 Limingan koulutuskeskuksen päärakennusta koskevan laajamittaisen kuntotutkimuksen sen jälkeen, kun sekä henkilökunnan että lasten puolesta oli tullut useita reklamointeja huonosta sisäilmasta ja sen aiheuttamista oireista. Selvityksen mukaan kuntotutkimuksessa tuli esille mittavia päärakennuksen kuntoon liittyviä puutteita. Päärakennusta ei ole kuitenkaan asetettu missään vaiheessa käyttökieltoon. Sisäilmaongelmista on pidetty yhteisiä sisäilmainfoja, joihin sekä aikuiset että lapset ovat voineet osallistua. Sisäilmaongelmista on laitettu sosiaalityöntekijöille ja nuoren huoltajille myös tiedote.

Edelleen selvityksen mukaan sisäilmaan on tehty parannuksia jatkuvasti ja sen tilaa arvioidaan koko ajan. Laitoksessa toimii myös sisäilmatyöryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Selvityksen mukaan Senaatti-kiinteistöt on ryhtynyt toimenpiteisiin, jotta olosuhteet saadaan turvattua siihen saakka, kunnes toiminnot siirretään väistötiloihin. Päätaloon on hankittu toistakymmentä sisäilmanpuhdistinta, kaikissa lasten huoneissa on oman sisäilmanpuhdistimet. Myös ilmanvaihtoa on säädetty, jotta sisäilman laatu paranisi.

Sijoittajakunnan selvityksen mukaan mikäli lapselle kehittyy sijaishuoltopaikassa oireita sisäilmasta, tulee asiasta tiedottaa lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää ja lapselle tulee järjestää tarvittavat terveydenhuollon palvelut ja sijaishuoltopaikan tulee pyrkiä korjaamaan ongelmat. Mikäli sisäilma uhkaa vaarantaa lapsen terveyden, tulee lapselle järjestää terveet tilat, vaikka viimekädessä muuttamalla lapsen sijaishuoltopaikka.

Pidän myönteisenä, että havaituista ongelmista on tiedotettu sijoittajakuntaa ja lasten vanhempia. Pidän myös välttämättömänä, etteivät sijoitetut lapset missään tilanteessa joudu asumaan tiloissa, jotka saattavat olla riski heidän terveydelleen.

Koska tilojen asianmukaisuudesta vastaava taho sekä Limingan koulukoti ovat ryhtyneet toimenpiteisiin havaittujen haittojen korjaamiseksi ja koska sijoitettujen lasten hyvinvointia seurataan jatkuvasti, ei minulla ole syytä tutkia asiaa enempää.

3.10 Sijoittajakunnan ohjeistus koronan johdosta

Kantelukirjoituksesi johdosta pyysin selvitystä sijoittajakunnaltasi (Oulun hyvinvointipalvelut), millä tavoin se on ohjeistanut koronasta koulukotia, muita sijaishuoltopaikkoja, sijoitettuja lapsia ja heidän vanhempiaan.

Tämän selvityksen mukaan Oulun hyvinvointipalvelut on informoinut käyttämiään sijaishuoltopaikkoja koronasta ja korona-ajan ohjeistuksesta. Selvityksen mukaan ohjeistusta ei oltu epähuomiossa lähetetty samaan aikaan Limingan koulukotiin.

Limingan koulutuskeskus on selvitysten mukaan informoinut lasten huoltajia koronasta ja sen vaikutuksista sijaishuollon järjestämiseen.

Oulun kaupunki ei ole erikseen informoinut sijoituksessa olevia lapsia tai heidän huoltajiaan.

Totean saamani selvityksen johdosta seuraavaa.

Pidän välttämättömänä, että tällaisen poikkeustilanteen ollessa käsillä erityisesti tiedottamiseen kiinnitetään huomiota. Oikea-aikaisella ja toistuvalla tiedottamisella voidaan poistaa tai välttää vääriä tulkintoja ja sujuvoittaa sijoitettujen lasten arkea ja helpottaa lasten vanhempien täysin ymmärrettävää huolta ja pelkoakin oman lapsen turvallisuudesta.

Tiedottamista on mielestäni suunniteltava siten, että se tavoittaa kulloisenkin kohderyhmän. Tämän takia tiedottamisen on oltava selkeää ja ymmärrettävän yksiselitteistä.

Mielestäni tämäkin kantelu osoittaa, että sijoitetut nuoret mutta myös sijaishuoltoa antavat yksiköt tarvitsivat erityisesti pandemian puhjettua viranomaisen ohjeistusta niistä käytännön toimista, joita esimerkiksi koronaan suojautuminen edellytti ja edellyttää edelleen.

4 TOIMENPITEET

Kiinnitän Oulun hyvinvointipalvelujen ja Limingan koulukodin huomiota siihen, mitä olen todennut kohdissa 3.3 ja 3.4 asianosaisten kuulemisesta, päätösten tiedoksiannosta ja valitusosoitusten sisällöstä.

Lisäksi saatan yleisellä tasolla Oulun hyvinvointipalvelujen ja Limingan koulukodin tietoon sen, mitä olen todennut eri kohdissa sijaishuollon laadusta, lapsen osallisuudesta ja tiedottamisen tärkeydestä.

Korostan vielä, että omaan sosiaalityöntekijääsi voit aina olla yhteydessä sijaishuoltoon liittyvissä asioissa. Hänen tehtäviinsä kuuluu myös sijoitetun nuoren oikeuksien valvonta sijaishuollossa.

Lähetän tästä päätöksestäni jäljennöksen Oulun hyvinvointipalveluille. Pyydän, että se antaa tästä ratkaisusta tiedon Limingan koulukodille.